

Innst. S. nr. 273

(2000-2001)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristin Halvorsen og Ågot Valle om strakstiltak for å bedre den økonomiske situasjonen for fattige barnefamilier

Dokument nr. 8:69 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen endre retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphold slik at barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ikke regnes med i inntekten ved beregningen av sosialhjelpen, og slik at normen blir en forpliktende minstesats.
2. Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett legge inn nødvendig kompensasjon for disse utgiftene i kommunenes rammetilskudd.
3. Stortinget ber Regjeringen straks stille en tilleggsbevilgning til disposisjon for å fjerne alle egenandeler i skolen. For kommende budsjettår bes Regjeringen sørge for å etablere et lov- og regelverk som gjør grunnskolen gratis.
4. Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2001 fremme forslag om økt barnetrygd fra og med tredje barn."

Som bakgrunn for forslaget framholder forslagsstillerne at mange tusen barn vokser opp i fattigdom i Norge, og at barnefattigdom er et alvorlig og uakseptabelt angrep på anstendighet og velferd i vår tid.

Forslagsstillerne vil foreslå konkrete tiltak som er rettet direkte mot målgruppa fattige barnefamilier og direkte mot de økonomiske årsakene til at barn blir ute-stengt fra sosiale fellesskap i skole og fritidsaktiviteter. Det framholdes at det i dokumentet tas opp noen helt nødvendige strakstiltak for å avhjelpe situasjonen for de fattigste familiene, men at på lengre sikt kan bare en mykere arbeidslinje, en sosial boligpolitikk, en fornyelse av virkemiddelapparatet og lavere skatter for lavinntektsgruppene avskaffe fattigdommen.

Det påpekes at svært mange av barnefamiliene som er fattige, i dag er henvist til en skjønnspreget og usik-

ker kommunal sosialhjelp. Forslagsstillerne mener nivået på og måten sosialhjelpen er innrettet på, er en svært viktig og treffsikker faktor når en skal se på akutte tiltak mot fattigdom. Det vises til at barnetrygden, stønader ved fødsel og kontantstøtte går uavkortet til alle, men at de som har så dårlig råd at de må ha sosialhjelp, opplever at disse stønader trekkes fra sosialhjelpen, slik at en i praksis ikke får beholde én krone. Det påpekes at Regjeringen i forbindelse med utarbeidingen av veiledende satser for sosialhjelp har stadfestet sitt syn om at disse ytelsene skal tas med som inntekt når sosialhjelpen skal regnes ut. Forslagsstillerne mener at å fastsette at sosialhjelpen ikke skal avkortes på grunn av disse stønadene, vil gi flere tusen kroner rett til de fattigste barnefamiliene, og at dette ikke vil være noen særfordel for dem, bare likebehandling i forhold til alle andre som får pengene uavkortet.

Forslagsstillerne peker på at det er store underskudd i kommunesektoren, og mener at veiledende nasjonale normer for sosialhjelp ikke vil sikre at barnefamilier med dårlig råd får det bedre, fordi Regjeringen ikke vil forplikte kommunene til å følge normen eller bidra med penger. Det uttales at de svært lave satsene Regjeringen anbefaler, legitimerer at kommuner som hittil har hatt et akseptabelt nivå på sosialhjelpen, setter satsene ned, og at det derfor er nødvendig å innføre en fast minstenorm ingen kan gå under. Forslagsstillerne mener at staten må finansiere dette løftet for de fattigste.

Det vises til at mange kommuner kutter i skolebudsjettene, og at det kreves egenandeler til klasseturer, svømming, kosetimer, gaver og noen ganger til helt vanlige læremidler. Det påpekes at noen ikke har råd til egenandelene, og at økonomisk fattigdom bevirker ute-stenging og påvirker livslyst og pågangsmot til de aller fattigste ungene. Forslagsstillerne mener at når grunn-

skolen skal være gratis, bør også den obligatoriske leirskolen være det, samt skoleturer til teater og kino, avslutningsarrangementer, badeturer og skidager, fordi det er i regi av skolen.

Det uttales at av en rekke ulike tiltak som kan tenkes overfor barnefamiliene når det gjelder direkte støtte eller skattereduksjoner, er det økt barnetrygd fra og med tredje barn som mest vil bedre fordelinga mellom fattige og rike familier.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Inga Balstad, Reidun Gravdahl, Asmund Kristoffersen, Karin Lian og Einar Olav Skogholt, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Are Næss, fra Høyre, Annelise Høegh og Sonja Irene Sjøli, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, viser til at Sosial- og helsedepartementet i rundskriv til kommunene har gitt statlige veiledende retningslinjer for utmåling av stønad til livsopphold etter sosialtjenesteloven. Rundskrivet gir også en klargjøring av forholdet mellom økonomisk sosialhjelp, barnetrygd og kontantstøtte, ved at kommunene oppfordres til å regne barnetrygd og kontantstøtte som inntekt ved vurdering av behovet for økonomisk stønad.

Videre viser komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, til at engangsstønad ved fødsel er ment å dekke utgifter til livsopphold i denne situasjonen, og at prinsippet om at den som mottar fulle løpende trygdeytelser til livsopphold, ikke har krav på sosial stønad til samme formål. Flertallet understreker imidlertid at det samtidig skal tas hensyn til mottakerens spesielle utgifter ved utmålingen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, har merket seg at de nye retningslinjene i departementets rundskriv til kommunene legger spesiell vekt på at barn skal ha en så normal oppvekst som mulig ved utmåling av stønad til barnefamilier. Dette flertallet har også merket seg at departementet i et rundskriv til kommunene i 1998 ga klare signaler om at utgifter til barns fritidsaktiviteter, fritidsutstyr, utgifter tilknyttet høytids- og merkedager m.v. skal kunne vurderes som nødvendig for livsoppholdet. Dette flertallet viser også til at det etter barnevernloven og som ledd i forebyggende barnevernsarbeid kan ytes

hjelp til barn i form av økonomisk støtte til for eksempel ferie og fritidsaktiviteter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, vil bemerke at barnetrygden er en generell ordning som går uavkortet til alle barnefamilier, mens den økonomiske sosialhjelpen er behovsprøvd. Dette innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av husholdningens økonomiske situasjon, både inntekter og utgifter, i forbindelse med utmåling av stønad. Flertallet mener at dette tilsier at barnetrygden må regnes med ved vurdering av hjelpebehovet, samtidig som utgifter til barn skal gjøres til gjenstand for en konkret vurdering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, mener videre at en praksis med å holde kontantstøtten utenfor ved vurdering av hjelpebehov bryter med de grunnleggende prinsippene om sosialhjelpen som en subsidier og behovsprøvd ytelse. Dette flertallet legger vekt på at sosialhjelpen fortsatt skal være et nedre økonomisk sikkerhetsnett og vil således ikke endre på disse prinsippene. Dette flertallet mener at det ved å holde kontantstøtten utenfor kan oppstå urimelige forskjeller mellom ellers like grupper. Dette flertallet vil også peke på at en slik praksis kan få uheldige virkninger ved at noen familier vil kunne oppnå en vesentlig bedre økonomi enn det de kan få gjennom inntektsbringende arbeid.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at barns fattigdom er et offentlig ansvar. Flertallet og Regjeringen tar ikke dette ansvaret. På tross av kunnskap om realitetene har de ingen konkrete nye tiltak som kan bedre den akutte situasjonen for de fattigste barnefamiliene.

Dette medlem vil påpeke mangelen på prinsipiell avklaring fra Regjeringen og flertallet på hvorfor noen allmenne ytelser som gis til alle uten behovsprøving, i praksis avkortes og behovsprøves bare for de aller fattigste. Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved nedkomst er ordninger som er ment å gå til å forsørge barn uten behovsprøving eller skattlegging. Uansett hvor rik du er, får du pengene uavkortet, bare sosialhjelpsmottakere blir behovsprøvd. Dette forsterker skeivfordelingen og rammer barn i fattige familier.

Dette medlem påpeker at flertallet verken er villig til å se de uakseptable virkningene dette får for de fattigste familiene, eller at det er et uakseptabelt prinsipp å ha brede generelle ordninger som overfører store pengesummer til alle barnefamilier unntatt de fattigste. Dette medlem vil påpeke at flertallets argumenter om at sosialhjelpen skal være et nedre sikkerhetsnett der alle inntektsmuligheter skal være utprøvd, viser en politikk preget av en moraliserende holdning til sosialnød og en tro på at dårlige ordninger er et mål i seg selv fordi en antar at det får folk til å komme ut av vanske-

lighetene raskere. Dette medlem vil hevde det i de fleste tilfeller er motsatt, og at politikken må innrettes slik at ordningene er gode nok til ikke å ta motet, framtidshåpet og verdigheten fra folk. Dette medlem vil vise til at å fjerne avkortingene for barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel vil gi flere tusen kroner rett til de fattigste barnefamiliene. Det vil ikke være noen særfordel for dem, bare likebehandling i forhold til alle andre som får pengene uavkortet. Det er et tiltak som vil virke umiddelbart, og det vil hjelpe de aller fattigste.

Dette medlem vil påpeke at det kan være saklige argumenter for behandle kontantstøtten annerledes enn andre støtteordninger. Dette kommer av at familier belønnes for å holde barna borte fra barnehagen. Dette er en uakseptabel kobling som må fjernes. Dette medlem vil påpeke at Sosialistisk Venstreparti er imot ordningen med kontantstøtte, men så lenge den eksisterer, må også den behandles slik at også de fattigste får de samme ytelsene som alle andre.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet, mener at full barnehagedekning og rimelige barnehagepriser er et viktig virkemiddel for å bekjempe fattigdom. Flertallet vil derfor prioritere dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til Sosialistisk Venstrepartis forslag om individuell rett til barnehageplass og maksimalsatser på foreldrebetaling fremmet i Dokument nr. 8:62 (2000-2001).

Komiteen viser til at opplæringsloven slår fast at grunnskolen skal være gratis, og at skolen skal holde elevene med lære- og lesebøker, skrive- og tegnemateriell og annet undervisningsmaterieell.

Komiteen vil bemerke at prinsippet om gratis grunnskoleopplæring blant annet innebærer at elevene ikke skal betale for undervisning i forbindelse med leirskoleopphold.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at kommunene kan ta betaling for reise, kost og losji knyttet til et reelt frivillig leirskoleopphold, men at leirskoleoppholdet må ha en økonomisk ramme som gjør at alle elever som ønsker å delta, faktisk får denne muligheten. Flertallet vil påpeke betydningen av at foreldrene og elevene ikke blir utsatt for økonomisk press, og at de som av ulike grunner ikke ønsker å delta på leirskoleopphold, får et annet tilbud om grunnskoleopplæring.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil hevde at skolen skal være gratis. Slik er det ikke nå. Alle barn er tjent med at skolen er

mangfoldig, utfordrende og gir god kunnskap og opplevelser. Ingen er mer avhengig av å være med på alt skolen kan tilby dem, enn de som har lite penger hjemme. Ingen er tjent med en fattiglig skole, og ingen er tjent med at den praktiske løsningen på privat fattigdom er at aktivitet i skolen kuttet ut, og at for eksempel turer blir avlyst. Barn fra fattige familier skal ikke måtte velge alternativ aktivitet på skolen på grunn av dårlig privatøkonomi.

Disse medlemmer hevder at denne situasjonen ikke kan fortsette. På tross av bred enighet om at skolen skal være gratis, kreves det inn egenandeler hver dag i norske skoler. En ordning med å få dekket slike utgifter som sosialhjelp er ikke tilfredsstillende og bryter med prinsippet om gratis skole.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener derfor at Regjeringen må komme med en tilleggsbevilgning for å dekke slike utgifter for 2001, og Sosialistisk Venstreparti vil fremme forslag om dette i Revidert nasjonalbudsjett. I tillegg må dette slås fast som et prinsipp og følges opp med årlige bevilgninger til kommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, er opptatt av at alle barn i Norge skal ha det bra, og at ingen skal måtte leve i fattigdom, og flertallet mener derfor at sosialhjelpen må være den økonomiske ordningen som skal virke når ingen av de mange andre økonomiske ordninger er tilstrekkelig. Flertallet understreker at rundskriv vedrørende sosialhjelp vektlegger at det skal tas hensyn til at barn skal ha en så normal oppvekst som mulig, og at barn skal få anledning til å delta i vanlige fritidsaktiviteter. Flertallet mener at vanlige skoleaktiviteter som leirskole, ikke bør medføre egenandeler.

Komiteen mener at lokal kompetent hjelp med fokus på barn er aller viktigst, og at hjelp settes inn på en slik måte at barna får den hjelp de trenger, for å kunne ta del i samfunnet på lik linje med andre barn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener at en generell minstesats ikke gir noe bedre signal om individuell oppfølging enn veiledende normer, og viser til at et flertall i Stortinget sluttet seg til innføring av statlig veiledende norm ved behandlingen av Utjanningsmeldinga så sent som i juni 2000.

Flertallet har registrert at flerbarnsprofilen i barnetrygden er bygget ned siden 1999, og viser til at begrunnelsen har vært at utgiftsprofilen i familier med flere barn ikke samsvarer med nummer i søskenflokk. Dette var også begrunnelsen for å avvikle høyere sats fra og med tredje barn ved vedtakelse av statsbudsjettet for 2001. Flertallet viser videre til at Stortin-

get vil behandle odelstingsproposisjon med helhetlig forslag til ny, tidsmessig barnetrygdlovgivning senere i 2001.

Flertallet foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til behandlingen av Utjammingsmeldinga hvor et enstemmig storting tok til orde for å avvikle bruk av hospits som boligløsning for barnefamilier. Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen arbeider med å redusere bruken av hospits som boligtilbud, spesielt for barnefamilier, men disse medlemmer innser at dette også er en praktisk utfordring som det nødvendigvis må ta noe tid å gjennomføre.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at ifølge Statistisk sentralbyrå vil økt barnetrygd for tredje eller flere barn treffe veldig godt i forhold til de fattige familiene. Av en rekke ulike tiltak som kan tenkes overfor barnefamiliene når det gjelder direkte støtte eller skattereduksjoner, er det dette tiltaket som mest vil bedre fordelinga mellom fattige og rike familier. Den samme undersøkelsen fra SSB (gjengitt i ØA 9/2000) viser for øvrig at mens økt barnetrygd for tredje eller flere barn er det tiltaket som mest kan øke likhetsgraden mellom husholdningene, vil reduksjon i indirekte skatter (f.eks. moms) ha en svakere fordelingseffekt. Reduksjon i bensinavgift, inntektsskatt, formueskatt og toppskatt, særlig reduksjon i toppskatt, vil ha motsatt effekt. Disse tiltakene vil forverre fordelinga mellom fattige og rike husholdninger.

Dette medlem vil derfor opprettholde forslaget om økt barnetrygd til tredje og fjerde barn.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil peke på at kontantstøtten har som formål å gi småbarnsforeldre bedre økonomi slik at den får mer tid til omsorg for egne barn og gi større valgfrihet når det gjelder omsorgsløsninger.

For å gjøre denne valgfriheten reell for alle, mener komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Høyre at kommunen bør holde kontantstøtten utenfor inntektsgrunnlaget ved utmåling av økonomisk sosialhjelp. Disse medlemmer vil vise til at evalueringen av kontantstøtten har vist at kontantstøtten har hatt en inntektsutjevneende effekt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Sentrumsregjeringen tok initiativ til å utarbeide Utjammingsmeldingen (St.meld. nr. 50 (1998-1999)). Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har berørt mange av tiltakene i

Utjammingsmeldingen i sitt Langtidsprogram for 2002-2005, men registrerer at Regjeringen ikke har lagt fram en forpliktende handlingsplan så langt. Mange av tiltakene i meldingen vil bidra til å redusere forskjellene i levestandard mellom ulike grupper i samfunnet og bedre økonomien og levestandarden til de mest vanskeligstilte.

Disse medlemmer vil peke på at det har vært uro rundt størrelsen på de rettledende statlige normene for sosialhjelp. Disse medlemmer vil derfor understreke viktigheten av at det legges vekt på at også barn i familier som mottar sosialhjelp, får anledning til å ha en aktiv fritid og delta i samfunnet på lik linje med andre barn.

Disse medlemmer vil videre peke på at høye utleiepriser på boliger er et problem for mange familier som mottar sosialhjelp. Leieprisene er ofte lang høyere enn de sosialkontoret vil godkjenne. Dette gjør det vanskelig å få tak i bolig og fører til at familiene må bruke av beløpet beregnet til livsopphold til bolig eller man må bo i en meget dårlig bolig. Disse medlemmer finner dette meget uheldig da det ikke minst rammer barna i familien. Disse medlemmer vil understreke det ansvar kommunene har for å skaffe disse familiene en egnet bolig og viser blant annet til tilskudds- og låneordningene i Husbanken. Disse medlemmer synes det er betenkelig at stadig flere kommuner selger sine boliger, samtidig som man vet at mange trenger hjelp til å få en bolig. Disse medlemmer mener det er behov for å se på muligheter for å bedre bostøtteregele for barnefamiliene.

Disse medlemmer viser til behandlingen av Langtidsprogrammet 2002-2005 der Regjeringen uttrykker bekymring for de enslige forsørgere som på grunn av endret regelverk mister retten til overgangsstønad. Disse medlemmer ser grunn til å minne om at Arbeiderpartiet avviste forslag fra Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti i Velferdsmeldingen om nødvendige endringer for enslige forsørgere blant annet i overgangsstønaden, som ville motvirket de negative utslagene som Regjeringen peker på i sitt langtidsprogram.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har merket seg at Regjeringen har fulgt opp forslaget i Utjammingsmeldingen og tatt initiativ til en sterkere normering av sosialhjelpen ved å innføre rettledende statlige normer for utmåling av økonomisk sosialhjelp. Disse medlemmer er imidlertid bekymret over det lave nivået Regjeringen har lagt seg på i anbefalingene til størrelsen på økonomisk sosialhjelp, og særlig til barnefamiliene. Disse medlemmer mener at Regjeringen burde ha fulgt SIFOs vurderingsgrunnlag og satser som grunnlag for beregning av den økonomiske sosialhjelpen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk

Venstreparti viser til at barnetrygden er en generell ordning som går uavkortet til alle barnefamilier, mens den økonomiske sosialhjelpen er behovsprøvd. Alle andre typer barnefamilier får beholde barnetrygden som en merytelse for kostnadene ved det å ha barn. Disse medlemmer vil peke på at den fordelingspolitiske virkningen som barnetrygden gir, blir fratatt barnefamilier som er avhengig av sosialhjelp.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener at det beste alternativet er at barnetrygden ikke regnes med i inntektsgrunnlaget for sosialstønden.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet vil understreke at det må beregnes et tillegg i livsoppholdsnormen for hvert enkelt barn i en barnefamilie som mottar økonomisk sosialhjelp, uavhengig av barnetrygdytelsen.

Disse medlemmer vil påpeke at Regjeringen har lagt seg på et altfor lavt nivå når det gjelder utgifter til livsopphold for barn i form av barnetillegg i sosialhjelpen. Disse medlemmer er særlig bekymret over dette, fordi denne gruppen er en stor del av de barna som lever i fattigdom i Norge i dag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil henstille til Regjeringen å revurdere satsene til sosialhjelp når det gjelder forsørgertillegget for barn, og fortrinnsvis holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget for sosialhjelpsstønad. Dette medlem ser det som en investering i framtiden for å unngå at barn som vokser opp med foreldre med lav inntekt over lang tid, selv skal få problemer på grunn av dårlig foreldreøkonomi.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det er ett tiltak ved siden av sosialhjelpsnormen som kan gi bedre økonomi til en del økonomisk vanskeligstilte familier. Disse medlemmer viser til at en del uføre, særlig yngre uførepensjonister med forsørgeransvar for barn, har økonomiske problemer, og mottar sosialhjelp over lang tid i tillegg til pensjonen. Disse medlemmer vil oppfordre Regjeringen til å øke det inntektsprøvede barnetillegget til alders- og uførepensjonister med svak økonomi og forsørgeransvar for barn allerede i budsjettet for 2002.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine forslag og merknader i forbindelse med de årlige trygdeoppgjør der disse medlemmer som regel foreslår en økning av grunnbeløpet (G) som er i tråd med kostnads- og lønnsutviklingen ellers i samfunnet, og som er høyere enn det flertallet går inn for.

Disse medlemmer vil påpeke at fullt forsørgingstillegg for barn under 18 år utgjør 30 pst. av

grunnbeløpet. En utvikling av grunnbeløpet i tråd med disse medlemmers forslag ville føre til en bedre situasjon for barnefamilier der forsørger er ufør eller alderspensjonist i folketrygden, noe disse medlemmer mener er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at all undervisning i skolen skal være gratis, og mener derfor at all aktivitet i skoletiden skal være gratis uten noen former for egenbetaling, enten det gjelder temadager, kulturtilbud eller lignende.

Disse medlemmer vil peke på at formålet med engangsstønden er å gi støtte til de økonomiske utgifter som de som er knyttet til fødsel. Stønden gis til de som ikke har rett til fødselspenger. Disse medlemmer mener det blir galt at engangsstønden skal dekke utgifter til livsopphold, men at den skal dekke de merkostnader det medfører å få barn.

Disse medlemmer vil vise til undersøkelsen Sosial Puls 2001 som ECON gjennomførte for Norges Røde Kors. Den viser at fattigdom ikke er tilfeldig. Den viser at fattigdom er mest utbredt blant unge enslige, småbarnsfamilier og enslige forsørgere. Det er relativt flere fattige i de store byene enn på mindre plasser og blant de som er utenfor arbeidsmarkedet. Mange fattige barn bor sammen med enslige forsørgere, og de bor oftere enn andre barn i familier hvor minst en forelder ikke arbeider. 44 pst. av flyktningebarna bor i familier som er helt eller delvis avhengig av sosialhjelp, mens det samme er tilfelle for 10 pst. av norske barn. Det finnes også barn som bor sammen med bostedsløse foreldre.

Disse medlemmer mener at det er uakseptabelt at barnefamilier ikke har en egen bolig, og mener at hospits ikke er egnet bolig for barnefamilier. Disse medlemmer vil vise til at kommunene har ansvar for å skaffe til veie boliger for disse familiene.

Disse medlemmer er bekymret for de konsekvenser som endringene i regelverket for overgangsstønden påfører mange barnefamilier. Spesielt vil disse medlemmer peke på at reduksjon av antall år man kan motta overgangsstønad, i kombinasjon med barnets alder gjør det langt vanskeligere for enslige forsørgere å kombinere arbeid og trygd, et prinsipp som tilstrebes i andre sammenhenger. Disse medlemmer vil vise til at dette særlig vil ramme de som blir alene med barn ved et samlivsbrudd. Disse medlemmer vil vise til at bakgrunnen for endringen var å innføre "arbeidslinjen" overfor en ny gruppe. Disse medlemmer er imidlertid redd for at endringen vil føre til en "sosialhjelpslinje".

Disse medlemmer vil vise til at Velferdsmeldingen viste at i gjennomsnitt fikk mottakere av overgangsstønad slik stønad i 3 år, og bare 12 pst. mottar stønad i mer enn 5 år. Disse medlemmer vil peke på at dette viser at de aller fleste starter å arbeide så snart det er mulig. Disse medlemmer vil peke på

viktigheten av å ha en utdanning for å kunne være sikret arbeid og mener overgangsstønad i dag ikke er fleksibel nok. Disse medlemmer mener blant annet at kravet til nødvendig utdanning for rett til utdanningsstønad må liberaliseres, slik at enslige forsørgere gis mulighet til å sikre seg fullverdig kompetanse utover videregående skole.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan for å bedre levekårene blant fattige barnefamilier."

"Stortinget ber Regjeringen øke det inntekstprøvede barnetillegget til alders- og uførepensjonister med forsørgeransvar for barn i statsbudsjettet for 2002."

Komiteens medlem fra Senterpartiet er ikke først og fremst opptatt av å holde kontantstøtten utenfor ved vurdering av økonomisk hjelpebehov fordi det bryter med de grunnleggende prinsippene om sosialhjelpen som en subsidiær og behovsprøvd ytelse slik Regjeringen begrunner sitt standpunkt. Strengt tatt har kontantstøtten ingenting med livsopphold å gjøre, men er en støtteordning som er ment å gi frihet til valg av omsorgsform for barn mellom 1 og 3 år. Isolert sett er det etter dette medlems mening riktigst også å holde kontantstøtten utenfor beregning av stønad til livsopphold, men dette medlem mener at det er særlig viktig for barn i familier som hovedsakelig har sin inntekt i form av sosialhjelp, å gå i barnehagen. Dette medlem mener derfor at gratis og/eller billige barnehageplasser er viktig for den sosiale og relasjonelle utviklingen hos barn som har foreldre som er uten arbeid og uten annen inntekt enn sosialstønad over lengre tid. Dette medlem mener også at den sosiale kontakten i barnehagen ved henting og bringing kan skape viktige sosiale tilknytningspunkter for den voksne. Samlet sett går derfor dette medlem imot å holde kontantstøtten utenfor beregningsgrunnlaget for økonomisk sosialhjelp, fordi kontantstøtten kan bli et nødvendig grunnlag for livsopphold for enkelte, særlig også fordi det ikke alltid er tilbud om billige eller gratis barnehageplasser til alle som trenger det.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti påpeker at veiledende nasjonale normer for sosialhjelp ikke vil sikre at barnefamilier med dårlig råd får det bedre. Kommunene er ikke forpliktet til å følge normen, og Regjeringen vil ikke bidra med penger til å sette kommunene i stand til å øke satsene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at kommunesektoren gjennom flere år har akkumulerte underskudd på flere titalls milliarder. Gapet mellom pålagte oppgaver og økonomi øker. Økte rammer til kommunen i årets budsjett er på forhånd spist opp av pålegg og reformer, og

gir ikke nok rom for satsing på økte sosialhjelpssatser til de fattigste.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at flere kommuner har satt satsene ned. Reglene kan få svært dramatiske konsekvenser for de barnefamiliene som har behov for hjelp. Det er derfor nødvendig å innføre en fast minstenorm ingen kan gå under. Normen for sosialhjelp må bli slik at det går an å leve av den. Staten må finansiere dette løftet for de fattigste.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at under behandlinga av Utjammingsmeldinga ba et enstemmig storting Regjeringen medvirke til at bruk av hospits som boligløsning for barnefamilier opphører. I Langtidsmeldinga har Regjeringen gått vekk fra dette pålegget og sier at "Regjeringen vil arbeide for å redusere bruken av hospits, særlig til barnefamilier".

Disse medlemmer vil hevde at dette er uakseptabelt. Hospits er totalt uegnet som bolig for barnefamilier. Bruk av hospits til barnefamilier er offentlig barnemishandling og må opphøre straks. Disse medlemmer vil fremme forslag i tråd med dette.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at det er fordelingspolitikken som viser et samfunns menneskesyn. Disse medlemmer kjemper for et solidarisk samfunn, der de økonomiske forskjellene mellom folk er små og alle har muligheten til et godt liv. Norge er i dag et av verdens rikeste land. På tross av det vokser mange tusen barn opp i fattigdom. Barnefattigdom er et alvorlig og uakseptabelt angrep på anstendighet og velferd i vår tid. Vi står overfor valg som til sjuende og sist dreier seg om ideologi og holdninger. Barn er den viktigste ressursen vi har i dette samfunnet. At barn må leve i fattigdom i dagens Norge, er etisk uakseptabelt og en enorm sløsing med samfunnets ressurser. Pågangsmot og livslyst ødelegges, og mange barn føler at de har veldig lite å se fram til. Disse medlemmer vil påpeke at på lang sikt kan en mykere arbeidslinje, en sosial boligpolitikk, en fornyelse av hjelpe- og stønadsordninger og lavere skatter for lavinntektsgruppene avskaffe fattigdommen. På kort sikt må det settes inn akutttiltak, spesielt for fattige barnefamilier.

Disse medlemmer vil påpeke at Regjeringens skisserte tiltak i Langtidsmeldinga og i andre forslag på langt nær er gode nok, og akutte hjelpetiltak mangler helt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil opprettholde forslagene om akutte tiltak rettet direkte mot målgruppa fattige barnefamilier og direkte mot de økonomiske årsakene til at barn blir utestengt fra sosiale fellesskap i skole og fritidsaktiviteter.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fra og med 1. juli 2001 endre retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphold slik at barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ikke regnes ved inntekten med i beregningen av sosialhjelpen."

"Stortinget ber Regjeringen innføre forpliktende minimumssatser for sosialhjelp slik at alle elementer i SIFOs satser blir inkludert."

"Stortinget ber Regjeringen i legge inn full kompensasjon til kommunene for økte utgifter til endringene i regelverket om sosialhjelp påløpt i 2001 og kommende år, i statsbudsjettet for 2002."

"Stortinget ber Regjeringen sørge for å etablere et lov- og regelverk som gjør grunnskolen gratis."

"Stortinget ber Regjeringen øke barnetrygden fra og med tredje barn."

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at bruk av hospits som boligløsning for barnefamilier opphører straks."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan for å bedre levekårene blant fattige barnefamilier.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen øke det inntekstprøvede barnetillegget til alders- og uførepensjonister med forsøgeransvar for barn i statsbudsjettet for 2002.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen sørge for at bruk av hospits som boligløsning for barnefamilier opphører straks.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fra og med 1. juli 2001 endre retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphold slik at barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ikke regnes ved inntekten med i beregningen av sosialhjelpen.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen innføre forpliktende minimumssatser for sosialhjelp slik at alle elementer i SIFOs satser blir inkludert.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen å legge inn full kompensasjon til kommunene for økte utgifter til endringene i regelverket om sosialhjelp påløpt i 2001 og kommende år, i statsbudsjettet for 2002.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen sørge for å etablere et lov- og regelverk som gjør grunnskolen gratis.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen øke barnetrygden fra og med tredje barn.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:69 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristin Halvorsen og Ågot Valle om strakstiltak for å bedre den økonomiske situasjonen for fattige barnefamilier - vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 29. mai 2001

John I. Alvheim
leder

Bendiks H. Arnesen
ordfører

Are Næss
sekretær